

Visie sporten en bewegen

De raad van de gemeente Alphen aan den Rijn;

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders;

B E S L U I T vast te stellen de:

Visie sporten en bewegen

EEN MEDICIJN WAT GOED IS VOOR:

Je spierkracht

Het verbeteren van je
uithoudingsvermogen

Je aandacht en
concentratie

Het onderhouden
van je gewicht

Het onderdrukken van
een hoge bloeddruk of
cholesterol

BEWEGEN

Het is overal verkrijgbaar

Alphen aan den Rijn

Inhoudsopgave

Voorwoord 4

Samenvatting 5

Leeswijzer 5

Inleiding 6

HOOFDSTUK 1: De toekomst van sport & bewegen 7

HOOFDSTUK 2: Waar komen we vandaan en waar staan we nu 9

HOOFDSTUK 3: Investeren in sport levert op 11

HOOFDSTUK 4: Vitale aanbieders en sporten voor iedereen in een positieve sportcultuur 14

HOOFDSTUK 5: De sportinfrastructuur binnen en buiten 16

HOOFDSTUK 6: Een leven lang actief 18

HOOFDSTUK 7: Van ambitie naar doen 20

HOOFDSTUK 8: Randvoorwaarden 22

Financiën 22

Monitoring en evaluatie 22

VOORWOORD

Met trots presenteer ik u onze visie op sport en bewegen!

Sport en bewegen draagt bij aan een vitale, gelukkige samenleving en met deze visie laten we zien wat onze ambities zijn op het gebied van sporten en bewegen en wat we gaan doen om deze ambities te realiseren.

Sport en bewegen heeft een belangrijke plek in de Alphenese samenleving. Sporten is leuk en gezond en draagt tegelijkertijd bij aan ontmoetingen tussen mensen, integratie, gezond oud worden en daarmee het voorkomen van hoge zorgkosten. De basis voor het gezond oud worden ligt bij een sportieve opvoeding van de jeugd. Dit realiseren we door met elkaar te investeren in een duurzaam sportklimaat waarbij iedereen, maar dan ook echt iedereen, in de gelegenheid is om te sporten of bewegen. Sport is een belangrijk bindmiddel in onze maatschappij. Deze visie gaat niet over voetballen, tennis of hockey. Deze visie gaat over een gezamenlijk antwoord op tal van maatschappelijke vragen.

In de afgelopen periode heb ik veel sportverenigingen en diverse sportevenementen bezocht. Daar heb ik gezien met hoeveel passie vrijwilligers en professionals met sport en bewegen bezig zijn. Dit maakt mij trots. Deze visie is tot stand gekomen dankzij de input van sportverenigingen, sportaanbieders, ondernemers en andere maatschappelijke partners. Het is daarmee een breed gedragen programma geworden waarmee we samen volop aan de slag gaan!

Met sportieve groet,
Gert-Jan Schotanus
Wethouder Sport

Samenvatting

Vijf jaar geleden is Gemeente Alphen aan den Rijn begonnen met de transformatie sport. Vanuit een bredere blik is gekeken naar hoe sporten en bewegen kan bijdragen aan een groter maatschappelijk effect. Er is veel gerealiseerd en vanaf het punt waarop we zijn aangekomen kijken we naar de toekomst en formuleren we nieuwe doelen. We gaan op zoek naar verdere verbreding. Het gaat over actieve, vitale en gelukkige inwoners. We hebben stevige ambities:

1. iedere inwoner van de gemeente Alphen aan den Rijn kan een leven lang met plezier sporten en bewegen, we gaan hard aan de slag om nog bestaande belemmering weg te nemen;
 2. we stoppen de motorische achteruitgang van kinderen. We gaan ervoor zorgen dat kinderen al op jonge leeftijd motorisch vaardig worden en zich breed kunnen ontwikkelen;
 3. we zijn trots op onze bestaande sportinfrastructuur. Gezamenlijk zorgen we ervoor dat onze accommodaties en het openbaar gebied klaar zijn voor de toekomst en dat deze tot in lengte van jaren duurzaam gebruikt worden.
 4. alle sport en beweegaanbieders zijn vitaal en zijn voldoende uitgerust om in te spelen op de maatschappelijke vraag. De aanbieders spelen ook in op de veranderende behoefte van inwoners die willen sporten en bewegen;
 5. tenslotte zien we dat we een gezamenlijke sportcultuur hebben die uitgaat van positiviteit en plezier. Iedereen kan zorgeloos en veilig sporten en bewegen.
- Deze ambities realiseren we in nauwe samenwerking met sociale partners uit het onderwijs, de zorg, het bedrijfsleven en de sport. We hebben een hoger doel dan alleen sporten & bewegen!

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 gaan we in op de belangrijkste ontwikkelingen die we zien. We zoomen in op de positie van verenigingen en de ontwikkeling van het lidmaatschap van inwoners. We kijken naar de sportdeelname en de beweegnorm. In hoofdstuk 2 staan we nog even stil bij waar we nu staan. Wat is er de afgelopen jaren gebeurd en wat betekent dit voor het nu? We kunnen steeds beter aantonen dat sporten en bewegen duurzaam effect heeft op heel veel verschillende terreinen. In hoofdstuk 3 pakken we een aantal thema's beet en onderbouwen waarom het zo zinvol is om te sporten en te bewegen. Naast alle inhoudelijke voordelen, is er ook financieel gewin. We gaan besparen op zorgkosten. Die besparing is niet direct in te boeken in de gemeentebegroting, maar de gemeenschap profiteert fors. In hoofdstuk 4 gaan we in op de rol van de partners met wie we ons verantwoordelijk voelen voor een goed aanbod. Vitale aanbieders zijn cruciaal voor het realiseren van onze doelen. Inwoners moeten gebruik kunnen maken van goede voorzieningen. Binnen, buiten, in het water en in de open lucht. Er is al veel geïnvesteerd in de accommodaties en over het algemeen is er een goed aanbod. Er zijn ook uitdagingen in het aanbod en we zien kansen om de inwoner nog beter te faciliteren in het sporten en bewegen naar een

gezonde leefstijl. In het voorlaatste hoofdstuk kijken we naar de levensloop van inwoners. In elke leeftijdsgroep zijn er ontwikkelingen die invloed hebben op de gezonde leefstijl van inwoners. We geven een aantal voorbeelden van levensfasen waarop we zouden kunnen sturen. In het laatste hoofdstuk zetten we de beschikbare middelen op een rij en doen we een voorzet voor monitoring van beleid.

Inleiding

Iedere sporter heeft ambities, dit zit in het DNA van sporten. Soms gaan ambities over een wedstrijd, of een competitie winnen, soms gaat dit over een persoonlijk record verbeteren, maar soms ook over gewoon 'lekker moe' worden of ontspannen. Ook onze gemeentelijke visie kan niet zonder ambities. Gelukkig wordt het belang van sporten & bewegen ook steeds meer (h)erkend. Sporten & bewegen is zoveel meer dan een doel op zich.

Op rijksniveau is er voor het eerst een minister van sport die het belang van sporten en bewegen voor een gezonde en vitale samenleving onderstreept. Dit heeft geleid tot een nationaal Sportakkoord. De minister daagt lokale partijen uit om ook tot een lokaal Sportakkoord te komen. Dit Sportakkoord is nadrukkelijk niet primair van de gemeente: het is van de gemeenschap. Anders dan in deze visie gaat het sportakkoord niet om ambities, maar om concrete afspraken tussen partners die direct meetbaar en uitvoerbaar zijn. We spreken met partners uit de gezondheidszorg, het onderwijs, het bedrijfsleven, de sport, de bonden enz. Gemeente Alphen aan den Rijn heeft de ambitie om als partner met anderen een lokaal Sportakkoord te ondertekenen. In deze visie bepalen we op basis van welk kader we deelnemen aan het Sportakkoord. Tegelijkertijd kijken we in deze visie ook verder vooruit. Gemeente Alphen aan den Rijn wil een actieve en vitale samenleving met actieve en vitale inwoners.

Op rijksniveau is ook een nationaal Preventieakkoord gesloten. De Gemeente Alphen aan den Rijn heeft de ambitie om op zowel het Sportakkoord als het Preventieakkoord een visie te ontwikkelen. Of anders gezegd: met deze visie op sporten & bewegen werken we ook aan de ambities van het Preventieakkoord. Overmatig alcoholgebruik, roken en ongezond overgewicht passen niet in een vitale samenleving en bij vitale inwoners. Ook de nieuwe omgevingsvisie biedt kansen om sporten & bewegen te stimuleren.

Het sportakkoord is een uitvoeringsagenda met een concrete set afspraken van de gemeenschap. De gemeente stelt nu een visie vast als opstap naar het sportakkoord maar ook met een blik verder vooruit. In deze visie omarmen we de thema's van het nationaal sportakkoord wel. In hoofdstuk 4 gaan we in op de 'zachte' thema's en in hoofdstuk 5 en 6 presenteren we een visie en zetten we ons in om de doelstellingen uit het sportakkoord te realiseren. Deze zijn:

Deze doelstelling zijn:

- iedere inwoner van de gemeente Alphen aan den Rijn kan een leven lang kunnen sporten en bewegen, belemmeringen nemen we weg;
- we verbeteren de motorische vaardigheden van kinderen;
- in de gemeente Alphen aan den Rijn hebben we een goed werkende en duurzame sportinfrastructuur;
- aanbieders van sport en bewegen zijn klaar voor de toekomst;
- sporten is leuk, veilig, en zorgeloos.

Deze visie is ontwikkeld na een intensief traject van 5 bijeenkomsten met de bovengenoemde externe partners. Op basis van bovenstaande thema's hebben zij input geleverd die we hebben verwerkt in deze visie. Het concept is gedeeld met deze partners, waarna de ontvangen feedback opnieuw is verwerkt.

HOOFDSTUK 1: De Toekomst van sport & bewegen

Welke maatschappelijke veranderingen beïnvloeden de sport in Nederland? Waar gaat het heen met de sport tussen nu en 2030? Welke kansen, maar ook welke keuzes vloeien hieruit voort voor het sportbeleid?

Bij gelijkblijvend (sport-)beleid zal Nederland (en dus ook onze gemeente) voor flinke uitdagingen komen te staan. De bevolking vergrijsst en verandert qua etnische samenstelling. Mensen willen flexibeler en autonomer zijn in hun keuze van vrijetijdsbesteding. Mensen binden zich daardoor minder snel aan een vereniging. In een moderne samenleving is een gezonde leefstijl van belang. Tegelijkertijd is het lastig te ontsnappen aan een zittend bestaan en is het ieders eigen verantwoordelijkheid voldoende te bewegen. Technologische ontwikkelingen bieden kansen om op allerlei gebieden communicatie makkelijker te maken, mensen te stimuleren en te ondersteunen in het sporten en bewegen.

We benoemen een aantal landelijke ontwikkelingen die we in Gemeente Alphen aan den Rijn lokaal willen beïnvloeden:

1. Verenigingslidmaatschap

Heel bewust zetten we dit onderwerp op de eerste plaats. Verenigingen zijn het cement van een gezonde en vitale samenleving. Verenigingen zijn vaak als het ware kleine samenlevingen, waar veel zaken uit de volledige samenleving samenkomen. Of het nu gaat om een kind dat zijn voetbalschoenen niet bij zich heeft, omdat zijn ouders scheiden en zijn of haar schoenen nog bij 'de andere ouder' liggen, pestgedrag via sociale media, autochtone Nederlanders die samenkomen met Nederlanders met een migratieachtergrond of de oudere die via nieuwe initiatieven toch weer gaat bewegen, het gebeurt op de (sport)vereniging. En juist op die sportvereniging kan beïnvloeding krachtig zijn. Sportverenigingen kunnen zorgen voor 'gezamenlijke normen en waarden'. Sportverenigingen kunnen zorgen voor structuren en netwerken waardoor het kind dat dreigt af te haken, of de oudere die eenzaam is, toch gewoon mee kan blijven doen.

In de afgelopen 20 jaar zien we dat het lidmaatschap van sportverenigingen relatief constant is rond de 33%. Toch is de verwachting dat het aantal mensen dat lid is van een sportvereniging, bij gelijkblijvend beleid, zal afnemen. Vergrijzing en een toenemend aantal migranten zijn factoren die een rol spelen. Ouderen en migranten sporten over het algemeen minder. Ook toenemende individualisering heeft een negatief effect op het verenigingslidmaatschap. Mensen gaan steeds meer individueel sporten of in zelfgeorganiseerde groepen. Ook hebben mensen mogelijk steeds minder behoefte aan verplichtingen die bij een lidmaatschap komen kijken, zoals bijvoorbeeld bardiensten. We zien, samen met onze partners kansen om deze trend te keren. De vereniging kan juist een sociale functie vervullen als de samenleving steeds individueler wordt. Verenigingen kunnen inspelen op deze trend door zich aan te passen aan de vraag van de moderne sporter: flexibiliteit in lidmaatschap en investeren in de clubcultuur. Technologische ontwikkelingen kunnen een bedreiging zijn, maar ook een kans. Via sociale media (campagnes) kan ook gewerkt worden aan ledenwerving of clubcultuur. Tot slot is ook de kwaliteit van de accommodaties van invloed op de keuze om lid te worden van de vereniging. Bezuinigen op accommodaties kan leiden tot mindere kwaliteit van voorzieningen en tegelijkertijd meer vragen van sporters, zowel in de vorm van contributie als ook in vrijwilligerswerk. Dit zal een negatieve invloed hebben op het verenigingslidmaatschap. Het betekent niet persé dat mensen minder gaan sporten. Sporters kunnen ook kiezen voor ongeorganiseerde sport, of voor commerciële aanbieders. Een belangrijke trend die nu zichtbaar is, is het ontstaan van brede omniverenigingen, waardoor sporters flexibeler kunnen sporten. Ook hier zien we kansen. Wanneer verenigingen intensiever samenwerken kunnen ze een beter aanbod creëren voor sporters die flexibeler willen zijn.

2. Sportdeelname

Ongeveer de helft van alle Nederlanders sport iedere week een keer, tweederde sport tenminste twaalf keer per jaar. Er zijn grote verschillen te zien tussen bevolkingsgroepen in de samenleving. Zo sporten ouderen, niet-westerse migranten en lager opgeleiden minder dan de gemiddelde Nederlander. In zekere zin zijn de trends die van toepassing zijn op het verenigingslidmaatschap ook van toepassing op de sportdeelname. Commercialisering kan een positief effect hebben op de sportdeelname. Commerciële partijen bieden nieuwe mogelijkheden, wat mensen kan verleiden meer aan sport te gaan doen. Ook hier zien we zowel kansen als bedreigingen in technologische ontwikkelingen. Het toenemend belang ervan in het leven van de Nederlander kan leiden tot meer sporten: mensen kunnen elkaar stimuleren, afspraken maken en prestaties vergelijken met anderen. Anderzijds kan mediagebruik ook inactief gedrag uitlokken; mensen besteden hun vrije tijd liever achter de smartphone, tablet of laptop dan dat ze gaan sporten. We willen vooral gaan voor de kansen die technologische ontwikkelingen bieden. We gaan, samen met verenigingen en andere aanbieders mensen op deze wijze uitdagen om meer te bewegen.

3. Beweggedrag en de Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB)

De Nederlandse Norm Gezond Bewegen (NNGB) bestaat uit verschillende normen voor jongeren (4 tot 18 jaar), volwassenen en ouderen (55-plus). Volwassenen voldoen aan de NNGB als zij op minimaal vijf dagen per week minstens een half uur matig intensief lichamelijke actief zijn (stevig doorlopen, fietsen of tuinieren). Voor ouderen ligt de intensiteit lager, zij voldoen aan de NNGB als zij op minimaal vijf dagen per week een half uur matig intensief bewegen (wandelen of fietsen). De norm is het hoogst voor jongeren; zij moeten minimaal één uur matig lichamenlijk actief zijn (lopen, fietsen, spelen), waarbij minimaal twee keer per week kracht-, lenigheid- en coördinatieoefeningen voor het verbeteren of handhaven van de lichamelijke fitheid (gymles, sport). We zien dat al sinds de industriële revolutie ons leven minder fysiek is. We werken met ons hoofd en dat zal de komende jaren niet veranderen. Technologie is erop gericht ons leven makkelijker te maken door ons werk uit handen te nemen. De verwachting is dat dit alleen maar zal toenemen. Ongemotoriseerd woon-werkverkeer, lopend en op de fiets, neemt in de toekomst af omdat mensen vaker gaan thuiswerken (-). Dit woon-werkverkeer maakt nu nog een belangrijk deel uit van de tijd die mensen bewegen. De brede beschikbaarheid van elektrische

fietsen (+/-) geeft voor veel mensen de aanleiding om (langer) te gaan fietsen, soms in plaats van auto-verkeer. Voor mensen die al fietsen betekent de elektrische fiets een afname in de intensiteit van bewegen. We willen inspelen op deze ontwikkeling door alternatieven te zoeken in bewegen voor deze verwachte afname.

HOOFDSTUK 2: Waar komen we vandaan en waar staan we nu

2.1 Nieuw & anders

De Gemeente Alphen aan den Rijn kan met recht een 'sportgemeente' genoemd worden. In het verleden zijn Europacups gewonnen en (internationale) kampioenschappen gewonnen door individuele sporters en teams. De Wall of Fame in de Limeshal eert deze sporters en hun prestaties met trots. En nu zijn er vele sporters en teams die op het hoogste niveau strijden om titels. Daarnaast vinden jaarlijks prachtige sportevenementen plaats in heel de gemeente. Dit kan mede door gebruik te maken van uitstekende voorzieningen. In de afgelopen 20 jaar is er bovengemiddeld veel geïnvesteerd in het sport maatschappelijk vastgoed. Er is een sportcomplex bijgekomen (Kerk & Zanen), er is een nieuw zwembad gebouwd (AquaRijn), er zijn nieuwe (kunstgras)velden gerealiseerd, er zijn kleedkamers gerenoveerd en extra gerealiseerd enz. In de bestuursperiode 2014 t/m 2018 kwam het college tot de conclusie dat het zich wilde inzetten voor tenminste minimaal in stand houden van wat we hebben en dat nieuwe extra kwaliteitsinvesteringen door gebruikers betaald moeten worden. Het college koos ook voor een bezuiniging op de sportportefeuille van €1 mln. We wilden deze bezuiniging op een 'nieuwe en andere manier' realiseren. We hadden naast de ambitie om hetzelfde niveau van voorzieningen te behouden met minder middelen ook de ambitie om meer maatschappelijk rendement te genereren uit maatschappelijke voorzieningen. Verenigingen en gebruikers zijn uitgedaagd om voorstellen aan het college te doen die bijdroegen aan deze ambitie. Dit heeft geresulteerd in een aantal voorstellen waar het college mee heeft ingestemd en die hebben geleid tot een verbeterde accommodatie en/of een maatschappelijker beheer van de bestaande accommodatie.

2.2 Fusie

Alphen aan den Rijn, Boskoop en Rijnwoude zijn per 1 januari 2014 gefuseerd tot de nieuwe gemeente Alphen aan den Rijn. Er bestonden en bestaan nog (grote) verschillen tussen de kernen. Met name in de dorpen was en is een sterke gemeenschapszin. Dit uit zich onder meer in de grotere verantwoordelijkheid die verenigingen en gebruikers nemen voor het onderhoud en beheer van de gemeentelijke sportaccommodaties. Het huidige college herkent en erkent dat deze verschillen bestaan. Het wil vooral aansluiten bij de zelfredzaamheid van deze verenigingen en stimuleren dat deze verenigingen blijven doen waar ze goed in zijn. Zie ook paragraaf tarieven in hoofdstuk 5.

2.3 Dorpen

Sporten en bewegen zorgt voor een gevoel van identiteit. In de kernen willen we dit extra stimuleren. In de kernen gaat het ook over leefbaarheid en het aanbod van voorzieningen. 'Communities' ontstaan rondom sporten en bewegen, vaak rondom het verenigingsleven. We kiezen ervoor om sporten en bewegen extra te stimuleren indien andere factoren, zoals krimp en vergrijzing, het aanbod van sporten en bewegen in de kernen bedreigt. We zien kansen als het gaat om samenbrengen van voorzieningen. De sportaccommodatie kan meerdere doelen dienen.

2.4 Beter voor elkaar

Sporten & Bewegen werd onderdeel van het beleidsplan 'Beter voor Elkaar'. Sporten & bewegen ging bijdragen aan een nieuwe visie op het sociaal domein. Sport & bewegen heeft mede als gevolg van dit beleid in toenemende mate een omslag gemaakt van doel naar middel. Deze transformatie is ingezet, echter nog in volle gang. Sporten & bewegen werd een middel om te komen tot een gezonde leefstijl. Vanuit deze visie is ook de tender Gezonde Leefstijl op de markt gezet en gegund voor een periode van 5 jaar aan Alphen Beweegt. Deze partij kreeg de opdracht om meer maatschappelijke effecten te realiseren. Alphen Beweegt kreeg de opdracht om zich voornamelijk te richten op kwetsbare inwoners binnen het sociaal domein. Met de inzet van buurtsportcoaches is de afgelopen jaren gewerkt in het (meer) laten bewegen van kwetsbare inwoners. Bovendien kreeg Alphen Beweegt de opdracht om door middel van samenwerking met anderen bij te dragen aan een gezonde leefstijl van inwoners. We gaan door op deze ingeslagen weg. Sporten & bewegen zetten we in als middel tegen verschillende maatschappelijke vraagstukken..

2.5 Integrale aanpak

We kijken meer dan ooit integraal naar maatschappelijke vraagstukken. Vanuit de ingezette koers willen we de volgende stap zetten. We willen laten zien dat de integrale aanpak tot aantoonbare resultaten leidt. We maken in de komende jaren de koppeling tussen bewegen en het gebruik van (gemeentelijke zorg)voorzieningen. Het is onze overtuiging dat mensen die actiever worden, ook vitaler maken en (op termijn) minder gebruik maken van voorzieningen. In het komende hoofdstuk laten we zien dat er al veel bewijs is dat ons sterkt in deze overtuiging.

2.6 De omgeving in beweging

In 2021 treedt de Omgevingswet in werking. Met de komst van de Omgevingswet verandert er veel. De Omgevingswet bundelt verschillende verordeningen en versnipperde wet- en regelgeving op het gebied van de fysieke leefomgeving binnen één wet. De wet vraagt ook om een cultuuromslag binnen de gemeente. De aanpak van de omgeving wordt met de nieuwe wet integraal en oplossingsgericht. 'Ja, mits' wordt het nieuwe uitgangspunt in plaats van 'nee, tenzij'. Participatie is verplicht en we gaan niet alleen ruimte bieden aan initiatieven maar deze ook stimuleren. De leefomgeving en gebruikers staan bij de Omgevingswet centraal. Het integrale karakter van de Omgevingswet, het centraal stellen van de leefomgeving en de ruimte voor initiatieven biedt kansen om sport & bewegen een plek te geven binnen de leefomgeving van de gemeente. Sport & bewegen zijn direct verbonden met de leefomgeving. We gaan deze kansen verder uitwerken.

HOOFDSTUK 3: Investeren in Sport levert op

3.1. De maatschappelijke waarde van sporten & bewegen

Wij geloven in de kracht van sport & bewegen en beschouwen het soms bijna als 'Haarlemmerolie'; een middel tegen allerlei kwalen, dat in geen enkel huishouden mag ontbreken. En al zitten er veel positieve kanten en effecten aan sport en bewegen, negatieve zijn er ook, denk bijvoorbeeld aan blessures. Toch is Gemeente Alphen aan den Rijn overtuigd dat investeren in sporten en bewegen oplevert.

3.2. Model voor de waarde van sport & bewegen

Het Kenniscentrum voor de Sport heeft een model ontwikkeld dat inzicht geeft in de maatschappelijke waarde van sport. Sporten en bewegen kan op veel vlakken effectief zijn.

De effecten van sporten en bewegen worden ingedeeld op basis van zes kernwaarden:

- fysieke waarde;
- emotionele waarde;
- sociale waarde;
- persoonlijke waarde;
- intellectuele waarde en;
- financiële waarde.

Het model is verder uitgewerkt per kernwaarde. Gemeente Alphen aan den Rijn erkent het belang van al deze kern- waarden en wil zich inzetten om meer mensen meer te laten bewegen, waardoor de Alphense samenleving daadwerkelijk profiteert van de toename van onderstaande bewezen positieve effecten.

De effecten van sporten en bewegen

A. Fysieke waarde

Obesitas, hart- en vaatziekten, kanker, COPD en diabetes zorgen wereldwijd voor een enorme verlaging van de levensverwachting en arbeidsproductiviteit. Lichaamsbeweging heeft een positieve invloed op de gezondheid en vermindert de kans op deze ziekten (zie model). Het is in elke levensfase effectief om te investeren in bewegen, maar hoe vroeger in het leven wordt aangeleerd om te sporten en bewegen, hoe langer er geprofiteerd kan worden van de fysieke waarde. Sport en bewegen is dankzij de effectiviteit en relatief goedkope inzet de meest effectieve beleidsstrategie ter preventie van chronische ziekten.

B. Emotionele waarde

Behalve de fysieke voordelen is er genoeg bewijs dat lichaamsbeweging ook van invloed is op iemands emotioneel welzijn, vooral bij kinderen en jongeren. Het bewijs is vooral sterk als het om tevredenheid en gevoel van eigenwaarde gaat.

Het is bewezen dat lichaamsbeweging positieve invloed heeft op emotionele stoornissen en stemmingsstoornissen. Beweging heeft hetzelfde effect als antidepressiva. Lichaamsbeweging zorgt ervoor dat je lichaam efficiënter om kan gaan met angst en stress. Tevens lijkt het erop dat lichaamsbeweging het ontstaan van angst en stress zelfs kan tegengaan. Uiteraard is lid worden van een vereniging hier geen garantie, vele andere factoren (zoals sociaal klimaat) spelen hierbij een rol.

C. Intellectuele waarde

Het onderzoek op dit thema is de laatste jaren in een stroomversnelling gekomen. Dit betekent dat de bewijsvoering sterker aan het worden is (meer geel/oranje, waarschijnlijk nog niet groen). Er is veel wetenschappelijke onderbouwing dat een toename van sport & bewegen binnen het onderwijs – al dan niet ten koste van reguliere vakken – leidt tot verbeterde of gelijkblijvende schoolprestaties. Op hersenniveau leidt fysieke activiteit tot een toename van bloedtoevoer in de hersenen, waardoor je onder andere alerter wordt en de hersenontwikkeling wordt gestimuleerd. Het lijkt nu zelfs zo dat hoe meer je beweegt in je leven, hoe beter je op latere leeftijd cognitieve taken kunt uitvoeren. Uit verschillende experimenten en een literatuuronderzoek werd geconcludeerd dat voor positieve effecten van beweegprogramma's op cognitieve en schoolprestaties (nog) geen overtuigend bewijs is.

D. Persoonlijke waarde

Sport & bewegen kan van invloed zijn op iemands karakter. Het heeft effect op bijvoorbeeld assertiviteit, zelfbeheersing, enthousiasme en sociale vaardigheden. Er zijn veel sportprogramma's geëvalueerd en hoewel er nog meer onderzoek nodig is, lijken de programma's effect te hebben op samenwerking, communicatievaardigheden, het nemen van besluiten, probleemoplossend vermogen, verantwoordelijkheid, inlevingsmogen en veerkracht. Werkgevers waarderen naast bovenstaande effecten ook vrijwilligerswerk, inzet bij teamwerk en teambinding hoog.

E. Sociale waarde

Sport & bewegen wordt vaak uitgevoerd in sociaal verband (teamsporten, samen trainen). De sociale meerwaarde van sport lijkt daarmee voor de hand te liggen. Er bestaat echter al langere tijd discussie of sport mensen dichter bij elkaar brengt en in hoeverre deze verbondenheid zich weet te vertalen naar domeinen buiten het sportveld. De wetenschappelijke literatuur is dan ook niet eensgezind over het causale verband tussen sportdeelname en sociale ontwikkeling. Maar wanneer sport- & beweegactiviteiten op een gestructureerde, respectvolle en voor alle deelnemers wijze worden georganiseerd, kunnen deze activiteiten bijdragen aan de sociale ontwikkeling en kan het zelfs asociaal en crimineel gedrag onder jeugdigen tegengaan.

F. Financiële waarde

Regelmatig bewegen is geassocieerd met zes tot tien procent hogere salarisinkomsten. Hierbij is zelfs sprake van een dosis-responsrelatie: heel vaak bewegen leidt gemiddeld tot een hoger salaris dan regelmatig bewegen. Een mogelijke verklaring is dat bewegen leidt tot het verwerven van allerlei waarden (zoals beschreven in dit model) die mensen uiteindelijk verantwoordelijker, competitiever en productiever maken. De financiële waarde is hiermee als het ware een resultaat van de fysieke, emotionele, individuele, intellectuele en sociale waarde van sport & bewegen.

3.3. Conclusies van het model voor Gemeente Alphen aan den Rijn

Gemeente Alphen aan den Rijn wil deze bewezen effecten realiseren door meer mensen meer te laten bewegen. Dit model is doorgerekend in euro's. Wat betekent het als 10% inactieve inwoners duurzaam gaan bewegen? Dit resulteert, naast alle andere effecten, ook in een financiële opbrengst voor de Alphenense samenleving. In de wetenschap dat nu 37,4% van de Alphenense samenleving onvoldoende beweegt motiveert dit de Gemeente Alphen aan den Rijn enorm om hier op in te zetten. Bovendien beweegt nog niet elke inwoner voldoende voor een gezonde leefstijl. Door mensen die nu wel, maar onvoldoende, bewegen te stimuleren om meer te gaan bewegen kunnen we deze effecten nog verder vergroten. We gaan in gesprek met alle partners die een rol hebben (profiteren van) bij de toename van bewegen. Dit zijn in elk geval werkgevers, zorgverzekeraars en maatschappelijke partners.

Vanuit deze analyse stellen we ons ten doel om gezamenlijk tot een hogere beweegparticipatie te komen. Jaarlijks gaan we in gesprek met partners en maken we afspraken om meer mensen meer en duurzaam te laten bewegen. In 2030 zijn we de gemeente met de hoogste beweegparticipatie!

HOOFDSTUK 4: Vitale aanbieders en sporten voor iedereen in een positieve sportcultuur

4.1. Vitale aanbieders

De wijze waarop we sporten & bewegen aanbieden is van invloed op het lidmaatschap van verenigingen en sportdeelname in algemene zin, zie hoofdstuk 1. Het aanbod moet laagdrempelig, flexibel, beschikbaar en van goede kwaliteit te zijn. Als deze voorwaarden niet aanwezig zijn, haken inwoners af. Aanbieders van sporten & bewegen moeten zich bewust zijn van deze veranderende vraag van inwoners. Ze moeten inspelen op deze veranderende vraag. De toekomstige sportaanbieder bereidt zich voor op de inrichting van het aanbod, zodat het ook kan voldoen aan deze vraag. Hier liggen serieuze vraagstukken. De behoefte van de inwoner, de wens voor een gezondere leefstijl, een afnemende bereidheid tot vrijwilligerswerk, sportiviteit & respect op en rond de velden, krimp in bevolking, er komt nogal wat bij kijken om tot een goed aanbod te komen en tegelijkertijd ook te zorgen voor een fijne cultuur en binding tussen mensen.

Een vitale aanbieder kenmerkt zich door haar hedendaagse en toekomstgerichte beleid. De aanbieder is niet alleen op zichzelf gericht, maar heeft daarnaast oog voor haar directe omgeving en maatschappelijke positie in de samenleving. Het creëert een aanbod dat niet alleen bijdraagt aan sportiviteit, gezondheid en welbevinden van eigen leden, maar óók aan anderen uit de wijk of de kern. De vitale aan-

bieder draagt actief bij aan een positief sportklimaat en is herkenbaar in de wijk of kern. Het draagt bij aan evenementen en gemeente brede activiteiten en zoekt nadrukkelijk samenwerking met andere maatschappelijke instellingen zoals bijvoorbeeld zorginstellingen, het onderwijs en welzijnsinstellingen. De vitale aanbieder is vooruitstrevend bijvoorbeeld door het openstellen van de kantine voor andere gebruikers, naschoolse activiteiten aan te bieden, zich in te zetten voor een gezonde sportkantine (rookvrij en met helder alcoholgebruik), aanbod heeft voor andere doelgroepen (bijvoorbeeld sporters met een beperking). Etc.

Een vitale aanbieder:

- biedt op flexibele wijze sport & bewegen aan;
- is financieel gezond;
- beschikt over voldoende draagkracht (bestuur en vrijwilligers);
- creëert een cultuur met eigen kernwaarden waarbij sportiviteit & respect vanzelfsprekend zijn;
- doet aan maatschappelijke activiteiten die verder gaan dan alleen voor leden.

4.2. Van niet of minder vitaal naar vitaal

Niet alle aanbieders zijn vitaal. In de gesprekken met onze partners zijn we tot de conclusie gekomen dat hier vaak verschillende knelpunten onder liggen. Soms is het een kwestie van krimp in de buurt of kern, soms is er onvoldoende bestuurlijke kracht beschikbaar en/of lukt het niet om voldoende vrijwilligers te vinden en te binden. Hier wil de gemeente in faciliteren. Niet door financieel meer bij te dragen, maar door een aanbod te realiseren waar verenigingen gebruik van kunnen maken. Dit aanbod komt deels van de gemeente, voor een deel van samenwerking met andere verenigingen die vitaler zijn en voor een deel van sportbonden. Gezamenlijk kunnen we een maatwerkpakket per aanbieder maken, waarbij de aanbieder altijd de regie heeft over de eigen ontwikkeling. In de komende periode ontwikkelt de gemeente een kader voor een vitale vereniging. Indien een vereniging niet aan dit kader voldoet, ontwikkelen we een maatwerkpakket waarmee deze aanbieder zich kan ontwikkelen naar een vitale aanbieder. Dit aanbod is alleen beschikbaar voor niet-commerciële aanbieders. De gemeente verwacht als tegenprestatie dat een aanbieder die gebruik maakt van dit aanbod zich openstelt voor deelname aan maatschappelijke activiteiten en/of samenwerking met meer vitale aanbieders. Er is veel ondersteuning beschikbaar. Zie bijlage Inspiratiesheet-Vitale-Sport-en beweegaanbieders. Daarnaast heeft Gemeente Alphen aan den Rijn via Maatschappelijk Verantwoord Verenigen een aanbod beschikbaar.

4.3. De ondernemende sportaanbieder

Sportaanbieders zijn er in verschillende vormen. Van volledig commerciële aanbieders tot verenigingen die volledig draaien op vrijwilligers. We gaan de komende periode samenwerking tussen commerciële aanbieders en verenigingen stimuleren. Commerciële aanbieders kunnen verenigingen helpen bij het beter inspelen op de vraag van inwoners. Ook dagen we verenigingen uit om ondernemender gebruik te maken van de eigen accommodatie, met name in de buitensport. In de vorige bestuursperiode is hier een begin mee gemaakt. Verenigingen beschikken vaak over meer ondernemingskracht dan ze nu gebruiken. De gemeente wil hier nog meer ruimte voor geven en eventuele belemmeringen wegnemen waar het kan. Dit kan gevolgen hebben voor (het onderhoud van) de accommodatie. Hier maken we aanvullende afspraken over met de ondernemende vereniging.

4.4. Een positieve sportcultuur

Plezier in sporten & bewegen is het fundament voor een leven lang sporten & bewegen. In de afgelopen jaren heeft bijna 60% van de verenigingen actief gewerkt aan een plezierig en veilig sportklimaat. We zijn er echter nog niet. Bij een deel van de verenigingen is er nog onvoldoende aandacht voor het thema. Bovendien zijn er nog steeds incidenten als gevolg van gebrek aan sportiviteit en respect. In het af te sluiten sportakkoord willen we tot afspraken komen over dit thema. Ons doel is dat alle verenigingen het thema belangrijk maken, het welzijn van sporters belangrijker vinden dan het winnen van de wedstrijd en dat alle betrokkenen positieve supporters worden. Om dit te bereiken kunnen sportbestuurders gebruik maken van coaching. Scheidsrechters bij jeugdwedstrijden scholen we om tot spelleiders. We investeren in de pedagogische kennis en vaardigheden van trainers en begeleiders. Sportverenigingen kunnen ondersteuning krijgen bij het opzetten van integriteitsbeleid. We voorkomen ongewenst gedrag op en rondom de vereniging. De verklaring omtrent gedrag (VOG) blijft gratis beschikbaar voor vrijwilligers in de sport.

HOOFDSTUK 5: De sportinfrastructuur binnen en buiten

In vorige hoofdstukken zagen we een link tussen de kwaliteit van het aanbod en het verenigings-lidmaatschap en sportdeelname. Dit gaat over de 'harde kant' van sporten en bewegen: het sportmaatschappelijk vastgoed én de sportieve buitenruimte, zoals wandel- en fietspaden, speelveldjes, enz. Het gaat ook over het aanbod van commerciële aanbieders zoals bijvoorbeeld fitnesscentra en boksscholen. In dit hoofdstuk beschrijven we de visie op de sportinfrastructuur aan de hand van de buitensportaccommodaties, de binnensportaccommodaties, de zwembaden, de commerciële aanbieders en het openbaar gebied. We plaatsen dit eerst in de context van voor en na de fusie.

5.1. De gemeentelijke accommodaties en de fusie in 2014

Voormalig Gemeente Alphen aan den Rijn heeft in de afgelopen jaren voor de fusie in 2014 (vanaf 2008 via het Masterplan Sport) veel geïnvesteerd in haar sportaccommodaties. Er is een nieuw zwembad gekomen na de brand in 2007, er zijn sporthallen gebouwd, kleedkamers gebouwd en gerenoveerd, er is een nieuw sportpark gekomen (Kerk & Zanen), kunstgrasvelden aangelegd, enz. Deze investeringen zijn en worden gedekt vanuit een tarievenstelsel dat destijds door de raad van voormalig Gemeente Alphen aan den Rijn is vastgesteld. Vanuit dit tarievenstelsel zijn ook de kosten voor onderhoud en beheer gedekt. In voormalig Rijnwoude en voormalig Boskoop is niet gewerkt vanuit een tarievenstelsel. Daar was en is bij de buitensport meer zelfbeheer met een geldelijke bijdrage van de gemeente voor het onderhoud. De gemeente wil in samenspraak met de verenigingen in gesprek of het huidige stelsel, met de bestaande verschillen in stand moet blijven of dat er een uniform stelsel moet komen voor alle verenigingen die gebruik maken van gemeentelijke accommodaties.

5.2. Bewegvriendelijke buitenruimte

Een bewegvriendelijke buitenruimte is bijvoorbeeld het openbaar gebied dat uitdaagt om te gaan bewegen door aantrekkelijke wandel- en fietspaden en openbare parken. Ook speelplaatsen en vrij toegankelijke schoolpleinen moeten uitdagen tot bewegen. Een mooi voorbeeld van samen komen tot een bewegvriendelijke buitenruimte is het calisthenics park in het Zegerslootgebied. De gemeente roept inwoners op om meer van deze initiatieven te ontwikkelen.

De gemeente vindt het wenselijk dat alle inwoners op korte afstand van de woning toegang hebben tot een beweegvriendelijke omgeving. Dat wil zeggen dat iedereen op korte afstand van het huis toegang heeft tot een wandel- of fietspad, een openbaar park, speelplaats of vrij toegankelijk schoolplein.

In de komende jaren maken we een overzicht van beweegvriendelijke buitenruimte in de gemeente. Zodra dit overzicht er is kijken we of de beweegvriendelijke buitenruimte voldoende stimuleert om te (gaan) bewegen. Daar waar onvoldoende aanbod is om dicht bij huis in de buitenruimte te wegen, gaat de gemeente op zoek naar mogelijkheden om meer buitenruimte beweegvriendelijk te ontwikkelen.

5.3. Binnensportaccommodaties

We beschikken over kwalitatief goede binnensportaccommodaties (zie kaartje op pagina 20), maar er zijn ook accommodaties die tegen het einde van hun levensduur aanlopen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de Rijnstreekhal, de Hil en de Arena. Als deze voorzieningen komen te vervallen is dit voor het aanbod een grote uitdaging. Tegelijkertijd lopen de onderhoudskosten voor minimale instandhouding snel op. Bovendien heeft de Gemeente Alphen aan den Rijn 5 gymzalen minder dan op basis van demografische gegevens verwacht zou worden. De bestaande situatie leidt tot een relatief hoge gemiddelde bezettingsgraad van boven de 60% met pieken en knelpunten. We gaan onderzoeken of er een oplossing is voor de binnensportbehoefte die er nu reeds is en groter wordt vanaf het moment dat bestaande voorzieningen gesloopt worden vanwege het verstrijken van de levensduur. In dit onderzoek betrekken we de reeds bekende ambities van verenigingen die hebben aangegeven behoefte te hebben aan meer capaciteit die aansluit bij de wensen van hun sportbeoefening. Voor de gemeente geldt dat zij, naast financiële haalbaarheid, inzet op multifunctioneel gebruik. Daarbij nemen we de mogelijkheid om evenementen te laten plaatsvinden mee in deze afweging. We zien het Zegerslootgebied en sportpark De Bijlen als goede locaties voor een nieuwe multifunctionele accommodatie.

5.4. Buitensportaccommodaties

We willen groeien naar buitensportaccommodaties met een open karakter. De hoofdgebruiker van de accommodatie krijgt de ruimte om de accommodatie zo efficiënt mogelijk in te zetten voor de samenleving. Symbolisch gezegd moeten de hekken om de parken en de muren om de buitensportaccommodaties verdwijnen. Met deze maatregel willen we een hogere bezettingsgraad creëren, verenigingen in de gelegenheid stellen ondernemerschap te tonen en daarmee nieuwe inkomstenbronnen aan te boren. Indien dit leidt tot hogere (onderhouds)kosten maken vereniging en gemeente nadere maatwerkafspraken.

5.5. Zwembaden

Gemeente Alphen aan den Rijn beschikt over vier zwembaden. Een recreatiebad, een doelgroepenbad en twee buitenbaden in de kernen Hazerwoude-Dorp (de Hazelaar) en Koudekerk (het PWA-bad) is de exploitatie in handen van vrijwilligers die zijn verenigd in stichtingen. We willen deze voorzieningen behouden inclusief maatschappelijke betrokkenheid bij de exploitatie en het beheer. Samen met deze stichtingen onderzoeken we de mogelijkheid om deze voorzieningen ook toekomstbestendig te maken. We richten ons met name op duurzaamheidsmaatregelen en vitaliteit van deze stichtingen.

De binnenzwembaden De Hoorn en AquaRijn worden geëxploiteerd door De Thermen 2 B.v. Vanuit de visie 'vrijwillig waar het kan, professioneel waar het moet' voeren zij de gemeentelijke opdracht uit. De Thermen 2 heeft de opdracht om binnen een periode van 5 jaar meer maatschappelijk rendement te genereren tegen lagere kosten voor de gemeente. In de afgelopen jaren hebben we een toename van het maatschappelijk rendement vastgesteld tegen fors lagere kosten voor de gemeente. De kosten voor de gemeente zijn echter niet zover afgenomen zoals vooraf was aangenomen. Bij afloop van de overeenkomst (2022) moeten de nieuwe kaders voor de exploitatie van deze zwembaden worden vastgesteld op basis van de nieuw opgedane ervaringen en inzichten. Bij de afweging die we dan maken betrekken we verschillende opties, zoals het samenvoegen van voorzieningen op het gebied van gezondheid en zwemmen.

5.6. Fysieke toegankelijkheid

De fysieke toegankelijkheid van de bestaande sportaccommodaties is nog niet optimaal. Een groot deel van de Alphense sportcomplexen en accommodaties zijn voldoende uitgerust met passende faciliteiten voor mensen met een fysieke beperking. Echter, er zijn nog accommodaties waar drempels een barrière vormen of hulpmiddelen ontbreken. De gemeente streeft naar volledig toegankelijke (gemeentelijke) sportaccommodaties en beweegvriendelijke buitenruimte voor mensen met een (fysieke) beperking. Dit geldt zowel voor de sporters als de bezoekers van sportaccommodaties.

5.7. Duurzaamheid & energieneutraal

We gaan voldoen aan onze ambities op het gebied van duurzaamheid en energie neutrale accommodaties. De keuze voor duurzaamheid is niet alleen een kostenoverweging. Het is ingestoken vanuit de ideologie om bij te dragen aan een schone toekomst. Duurzame investeringen zorgen vaak voor een gevoel van comfort voor de gebruiker. Er is een start gemaakt met verduurzaming van sportaccommodaties door op diverse accommodaties zonnepanelen te plaatsen. We onderzoeken of we meer zonnepanelen kunnen plaatsten. Er is nog veel winst te behalen op het gebied van energiebesparing door bijvoorbeeld het juist inregelen van de installaties. Tevens biedt de gemeente, aan onder andere sportverenigingen, de mogelijkheid om tegen een zeer lage rente (0,5%) duurzaamheidsleningen af te sluiten voor het treffen van duurzaamheidsmaatregelen.

HOOFDSTUK 6: Een leven lang actief

Vitale en actieve inwoners, dat is het doel. Voor iedere inwoner is er een passend sport en beweegaanbod. Georganiseerd of ongeorganiseerd. We gaan het aanbod aansluiten op de behoefte. Die vraag kan heel verschillend zijn per leeftijdsfase of doelgroep. We vinden het van belang om hierbij te kijken naar levensfasen. In iedere levensfase is de sportbeleving anders evenals de behoefte om te sporten en/of bewegen. Bij het uitvoeren en ondersteunen van activiteiten zal nadrukkelijk worden gekeken naar het inspelen en aansluiten op behoeften en het vinden van innovatieve manieren om mensen te enthousiasmeren (denk hierbij aan de inzet van social media e.d.).

6.1. Specifieke stimulering en ondersteuning

We hebben vastgesteld dat het voor iedere inwoner belangrijk is om een vitale leefstijl te hebben of hiertoe te komen. We zetten ons extra in kwetsbare inwoners deel te laten nemen aan sport- & beweegactiviteiten. Onder kwetsbare inwoners verstaan we: "Inwoners die zelf (nog) niet in de gelegenheid zijn om te gaan sporten/bewegen of door barrières geen aansluiting vinden binnen de samenleving, en specifiek de sport."

We focussen ons met name op:

1. jeugd (0 t/m 18 jaar)
2. inwoners die vanwege een barrière amper of niet sporten/bewegen, onder andere:
 - Mensen met gezondheidsklachten (bijvoorbeeld obesitas);
 - Mensen met een fysieke en/of mentale beperking;
 - Financieel minder draagkrachtig;
3. inwoners die (opnieuw) aansluiting zoeken binnen de samenleving, onder andere:
 - Mensen die in isolatie leven of eenzaamheid ervaren
 - "Nieuwe" Nederlanders
 - Mensen die re-integreren na afwezigheid op de arbeidsmarkt.

6.2. Jeugd

Ten aanzien van de jeugd vinden we het belangrijk dat zij al vanaf jonge leeftijd goed leren bewegen. Een kind ontwikkelt motorische vaardigheden vanaf de geboorte en de eerste levensjaren zijn belangrijk. We zien bedreigingen in keuzes voor minder gezonde voeding en een afname van bewegen in algemene zin. We willen een gevarieerd bewegingsaanbod in de eerste levensjaren van een kind. In de levensjaren 4 t/m 12 jaar ontdekken en leren kinderen veel. Uit steeds meer onderzoek blijkt dat op latere leeftijd blijven sporten & bewegen afhankelijk is van breed-motorische ontwikkeling in de jongste levensjaren. Een breed aanbod is belangrijk om te kunnen bepalen welke sport of vorm van bewegen bij je past. In de levensfase 13 t/m 18 jaar is een flinke daling te zien ten aanzien van sportdeelname. In deze leeftijdsperiode krijgen jeugdigen andere interesses, nemen ze naast school een bijbaan en is sporten & bewegen niet altijd meer een prioriteit. We gaan ons tegen deze ontwikkeling verzetten door samen te werken met het onderwijs, de sportaanbieders, maar tevens met de sportbonden die gaan investeren in de pedagogische kwaliteit van het aanbod. Het is in deze leeftijd nog belangrijker dan bij andere leeftijden dat het aanbod ook aansluit bij de belevingswereld van deze doelgroep. Rolmodellen en pedagogisch vaardige coaches kunnen het verschil maken. Ook waar het gaat om het voorkomen van roken en het gebruik van alcohol.

6.3. Iedereen doet mee

Geen enkele inwoner ervaart een drempel om te kunnen sporten of bewegen. Het mes snijdt aan twee kanten: we stimuleren mensen die vanwege een barrière amper of niet (kunnen) sporten of bewegen. Wanneer een inwoner hulp vraagt bij het vinden van een geschikte sport, zoekt naar een geschikt

hulpmiddel om te kunnen sporten of bewegen of hulp vraagt ten aanzien van de bekostiging van een lidmaatschap van een sportvereniging is er een passend aanbod.

Sportverenigingen die mensen uit deze doelgroepen willen opnemen binnen hun reguliere sportaanbod en/of (nieuw) aanbod willen creëren voor kwetsbare inwoners kunnen aankloppen bij de gemeente. Niet direct voor financiële ondersteuning, maar wel voor ondersteuning in de randvoorwaarden of voor het ontsluiten van informatie. Samenwerken is dan de sleutel voor succes. Waar nodig gaan we maatschappelijke problematieken aankaarten om het bewustzijn hiervan bij de sportverenigingen te vergroten.

Omdat de problematieken uiteen lopen en gedurende de looptijd van deze visie kunnen wijzigen, is er niet één specifieke aanpak. We bepalen jaarlijks op basis van actuele data de komende jaren welke vragen extra aandacht krijgen. Deze vragen halen we uit GGD onderzoek, KISS rapportages inwoners enquêtes, enz. De interventies nemen we op in het lokale sportakkoord onder het thema 'Inclusief sporten & bewegen'. We willen een actieve rol ten aanzien van het bijeenbrengen van partijen die voor dezelfde problematiek een project willen starten of sport-/beweegaanbod willen creëren.

6.4. (Re) intergratie

Bewegen en sporten is ook belangrijk voor (re-)integratie. Eenzaamheid is al lang geen onderwerp meer dat alleen van toepassing is op ouderen. Deze groeiende groep actief betrekken binnen de sportvereniging kan op individueel niveau zorgen voor meer sociale contacten en minder eenzaamheid. De sportvereniging profiteert ook: meer gebruik van de sportkantine en wellicht zelfs meer kader voor de sportvereniging. (Re-)integratie is op deze wijze een zeer prettig bijkomend effect. Sporten & bewegen in verenigingsverband blijkt een zeer ongedwongen wijze van kennis maken met de in Nederland geldende cultuur. Naast het (leren) kennen van de Nederlandse cultuur is landelijk bewezen dat met diverse projecten sporten en bewegen bijdraagt aan het geven van structuur aan mensen die lange tijd afwezig zijn geweest op de arbeidsmarkt.

HOOFDSTUK 7: Van ambitie naar doen

Het vaststellen van de visie op sporten & bewegen is een startpunt voor het realiseren van beleidsdoelstellingen. Of beter gezegd: een doorstartpunt. Immers, we beginnen niet op 0. In de afgelopen jaren is hard gewerkt aan de transformatie sport en het beter samenwerken van de verschillende vraagstukken binnen het sociaal domein.

De ingezette verandering is nog niet klaar:

vanaf dit punt zetten we opnieuw een stip op de horizon:

1. iedere inwoner van de Gemeente Alphen aan den Rijn kan een leven lang met plezier sporten en bewegen, we gaan hard aan de slag om nog bestaande belemmering weg te nemen;
2. we stoppen de motorische achteruitgang van kinderen. We gaan ervoor zorgen dat kinderen al op jonge leeftijd motorisch vaardig worden en zich breed kunnen ontwikkelen;
3. we zijn trots op onze bestaande sportinfrastructuur. Gezamenlijk zorgen we ervoor dat onze accommodaties en het openbaar gebied klaar zijn voor de toekomst en dat deze tot in lengte van jaren duurzaam gebruikt worden.
4. alle sport en beweegaanbieders zijn vitaal en zijn voldoende uitgerust om in te spelen op de maatschappelijke vraag. De aanbieders spelen ook in op de veranderende behoefte van inwoners die willen sporten en bewegen;
5. tenslotte zien we dat we een gezamenlijke sportcultuur hebben die uitgaat van positief zijn en plezier. Iedereen kan zorgeloos en veilig sporten en bewegen.

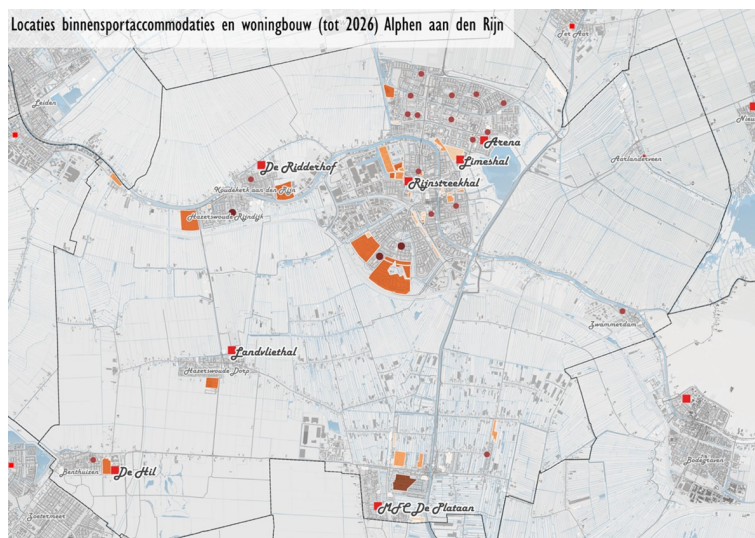
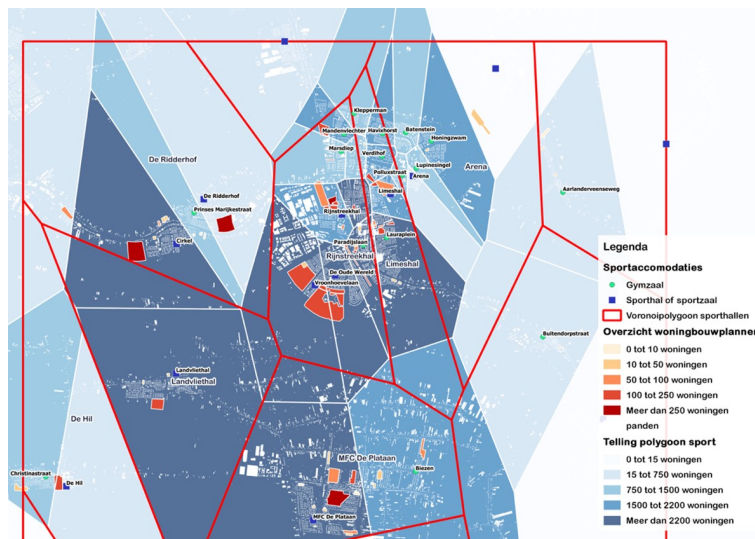
Bij het realiseren van deze ambities kijken we expliciet naar maatschappelijke vraagstukken. Bijvoorbeeld vanuit de jeugdzorg en de Wmo. Sport & bewegen is een fantastisch middel om vanuit plezier te komen tot antwoorden op deze vragen. Er komt steeds meer bewijs dat bewegen effectief is. Samen met al onze partners gaan we hier de komende jaren mee aan de slag.

Op basis van onze analyse van een actieve levensloop ontwikkelen we jaarlijks plannen met interventies om te kunnen sturen waar het nodig is. Het eerste concrete uitvoeringsprogramma is reeds in de maak: het Sportakkoord. In dit Sportakkoord maken we als partner met andere partners zeer concrete afspraken over wat we vanaf morgen beter kunnen doen en waar we ons gezamenlijk aan committeren de komende jaren. Dit gaat verschil maken.

De gemeente ontwikkelt daarnaast verschillende initiatieven die helpen bij het realiseren van deze doelen. Onderstaand een 10-tal punten waar we mee aan de slag gaan.

Het is nadrukkelijk geen uitputtend overzicht:

1. we zetten een kennisplatform op dat enkele keren per jaar bijeen komt. In dit kennisplatform nemen aanbieders van sporten en bewegen plaats, maar ook ondernemers, maatschappelijke partners, sportbonden en zorgverzekeraars.
2. we ontwikkelen een kader voor 'vitale aanbieders'. Waar moet een vitale aanbieder aan voldoen om met een gerust hart in de toekomst te kijken. Aanbieders die hier nog niet aan voldoen, kunnen ondersteuning krijgen van de gemeente.
3. we hebben een aanbod voor verenigingen die maatschappelijk willen ondernemen.
4. we gaan het gesprek aan met verenigingen om tot intensievere samenwerking te komen;
5. er is vanuit verschillende sportbonden veel ondersteuning beschikbaar. We brengen alle beschikbare informatie en ondersteuning in kaart en delen dit met alle aanbieders;
6. integrale samenwerking tussen gezondheidsvoorzieningen in combinatie met zwemmen heeft in het buitenland tot opvallend positieve resultaten geleid. We onderzoeken of hier kansen voor zijn in Alphen aan den Rijn;
7. we maken een overzicht van bewezen effectieve leefstijlinterventies. Op basis van deze interventies gaan we in gesprek met onze partners. Het doel is om samen met deze partners een aantal van deze interventies uit te voeren. De zorgverzekeraar krijgt een belangrijke rol;
8. we zetten de buurtsportcoaches blijvend in voor een gezondere leefstijl voor inwoners. Buurtsportcoaches kunnen in verschillende vormen worden ingezet. Soms bij het ondersteunen van een minder vitale aanbieder, soms bij het uitdagen van aanbieders om ondernemender te worden, soms voor specifieke thema's als zwemmen enz;
9. we maken afspraken met sportaanbieders over roken, alcoholgebruik en gezonde voeding.
10. we maken 2-jaarlijks een rapportage van de ingezette interventies. Op deze wijze werken we aan het Preventieakkoord.

HOOFDSTUK 8: Randvoorwaarden

Financiën

In onderstaande afbeelding staat de begroting voor de komende jaren weergegeven. Hierin zijn bijvoorbeeld extra uitgaven voor zwemmen, een aanbod voor maatschappelijk ondernemen en het doen van rapportages (KISS) nog niet meegenomen.

LASTEN					
Deelproduct	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Binnensport	1.776.750	1.729.532	1.722.289	1.715.384	1.715.384
Buitensport	1.464.062	1.599.242	1.592.698	1.577.960	1.577.960
Zwembaden	2.721.537	2.719.620	2.717.622	2.715.137	2.715.137
Sportstimulering	1.338.850	1.240.006	1.200.883	1.201.368	1.201.368
Totaal lasten	7.301.199	7.288.400	7.233.492	7.209.849	7.209.849
BATEN					
Deelproduct	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Binnensport	559.700	559.700	559.700	559.700	559.700
Buitensport	517.838	702.352	701.908	701.464	701.020
Zwembaden	1.168.371	1.168.371	1.168.371	1.168.371	1.168.371
Sportstimulering	-	-	-	-	-
Totaal baten	2.245.909	2.430.423	2.429.979	2.429.535	2.429.091
Saldo voor bestemming	-5.055.290	-4.857.977	-4.803.513	-4.780.314	-4.780.758
MUTATIES RESERVES					
Deelproduct	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Baten	155.432	155.432	155.432	155.432	155.432
Saldo na bestemming	-4.899.858	-4.702.545	-4.648.081	-4.624.882	-4.625.326
KOSTENDEKKENDEHEID	31%	33%	34%	34%	34%

Deze visie beslaat een periode van 10 (2020-2030) en 10 jaar vooruit kijken is (bijna) onmogelijk. Uiteraard houden we rekening met enkele trends en ontwikkelingen, maar een goede voorspelling van de financiële (on)mogelijkheden van de gemeente is lastig. We hanteren de systematiek om 4 jaar vooruit te plannen met haar begroting. Hierop sluit de sportvisie aan. Dat wil zeggen dat we per periode van 4 jaar kijken naar welke (on)mogelijkheden er zijn en hoe we budgettair invulling geven aan de in deze sportvisie genoemde ambities en doelen binnen de thema's.

Monitoring en evaluatie

Om te beoordelen of we de goede dingen doen en of we die dingen dan ook goed doen, hebben we vanaf 2020 aandacht voor monitoring en evaluatie. Naast open data bronnen als www.waarstaatjege-meente.nl, www.allesoversport.nl en www.allecijfers.nl en externe bronnen als een KISS rapportage en het clubmetingen onderzoek van NOC*NSF, vinden we het wenselijk om ook zelf te monitoren op lokaal niveau. Dit doen we al door middel van GGD onderzoeken, inwonerspanels, korte vragen via social media en door goede prestatieafspraken over verantwoording te maken met subsidieontvangers.

Om zowel tussentijds, als aan het eind van de looptijd van deze visie aan te kunnen tonen dat de gemeente haar ambities en doelen binnen de thema's heeft gerealiseerd is monitoring noodzakelijk. Een goede evaluatie laat zich kenmerken door goede en begrijpelijke data. We werken samen aan goede monitoringsinstrumenten en de doorontwikkeling daarvan.

BRONNEN & AFKORTINGEN

1. Kenniscentrum sport <https://www.kenniscentrumsport.nl/>
2. Alles over sport <https://www.allesoversport.nl/>
3. Vereniging sport en gemeenten <https://sportengemeenten.nl/>
4. Afbeelding voorpagina: adfysio uit de lier

Afkortingen:

Kiss rapportage kennis en informatiesysteem sport <https://tools.kenniscentrumsport.nl/monitoring-en-evaluatie/onderwerp/kennis-en-informatiesysteem-sport-kiss/>

*Vastgesteld door de raad van de gemeente Alphen aan den Rijn in de openbare vergadering van 21 november 2019,
De griffier, de voorzitter.*